

filosoferen met kleuters

Denk-stimuleren
en taalontwikkeling
hand in hand

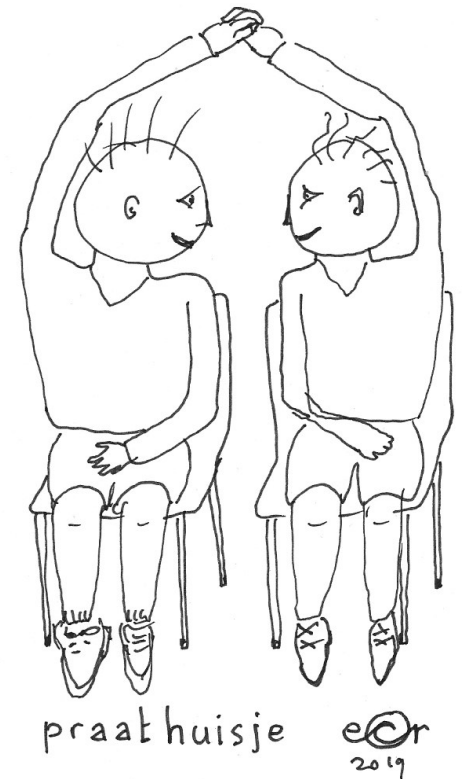
programma

1. Voorbereiding ruimte en materiaal als een voorwaarde denkveiligheid
2. Opmaat; gezamenlijke beweging, oefenen in kijken&luisteren naar elkaar, verbinding in de groep (veilig denken) voorbereidende werkvormen, opdracht 1
3. Generieke lesthema's: uit het alledaagse/verhalenstof bekijken door de bril van de filosofische thema's/filosofische domeinen: opdracht 2 : teken de vragen 8-hoek
4. Het filosofisch onderzoek:
 - Verhalen als veilige context (het hoeft niet over jou persoonlijk te gaan/ geen psychologie wel associaties en delen van waarnemingen, ervaringen en vergelijkende verbeelding (context is veilig referentiekader) opdracht 3: vragen maken met vragenster)
 - Meer dan interactief lezen; niet kennis gericht maar onderzoek -denkgericht; woorden vinden voor; stel eenvoudige vragen; Gesprek; vooral inventariseren, verbinden en uitbeelden
 - Spel & creatieve verwerking; beleving van dat wat er gezegd en verteld is (duiden, herhalen)

2) Opmaat voor samen te denken & deelnemen aan een dialoog

Vaardigheden die voorwaarde scheppend zijn

- Rustig starten
- Nabootsen van bewegingen of gebaren (oefenen in observeren, aandacht voor elkaar)
- Uitspreken van eigen naam en die van een ander (spel met de bal) (geef elkaar het woord)
- Regels van de bal & de bel (gespreksregels)
- Zie voorbeelden op foto's met toelichting

2) gezamenlijke beweging

- oefening in focus
- rust en beweging
- aandacht
- kijken naar elkaar
- initiatief nemen
- verhalenstof voorbereiden

- **De gemeenschap van denken**

Filosoferen met kleuters

De filosofielessen met kleuters geef ik aan de hele groep. Deze groep bestaat uit 20-27 kinderen. De leeftijd varieert van net 4 jaar tot 7 jaar. De kinderen zijn heel verschillend in taligheid, ontwikkeling, afkomst en gedrag.

Mijn uitgangspunt voor de lessen is om de groep kleuters in al deze verschillende facetten heel te laten zijn, zowel als groep als als individu.

Vanaf de aanvang van de lessen was voor mij de uitdaging helder; hoe filosofer ik met de kinderen "in deze heelheid," daar waar de gesproken taal de heelheid niet ondersteunt."

Om te kunnen filosoferen vind ik het belangrijk dat er een “open denkruimte” is. Ik bedoel daarmee een ruimte waarin waardevrij dingen gezegd, gedaan en gehoord kunnen worden. Spreken of doen zonder oordeel of doel van kennisoverdracht. Dan zie ik dat de kinderen ertoe komen dingen vrij te zeggen of te doen. Hiervoor hebben ze tijd en aanmoediging nodig.

Tijd hebben kleuters nodig om herkenbare structuur van regels en gewoonten te kunnen opbouwen. Hiermee zorg ik dat de kleuters zich veilig en vertrouwd voelen.

Aanmoediging creëer ik door hen een speelruimte te bieden.

Doordat ik investeer in tijd en speelruimte ontstaat een voedingsbodem voor meer!

Oefening 1: stel een vraag (en geef geen antwoord)

bewust omgaan met vragen

Stel een vraag en geef geen antwoord;
kring rond hardop
evalueren

Probeer nog eens twee aan twee.

Wat roept het op?

Wat is er moeilijk?

In het filosofisch gesprek liggen er vragen 'op tafel' zonder dat er een antwoord op hoeft/moet te komen. Het gaat niet om een antwoord maar om een redenering, een gedachtengang.

3) Generieke lesthema's, filosofische domeinen en vraagstelling

Wie...

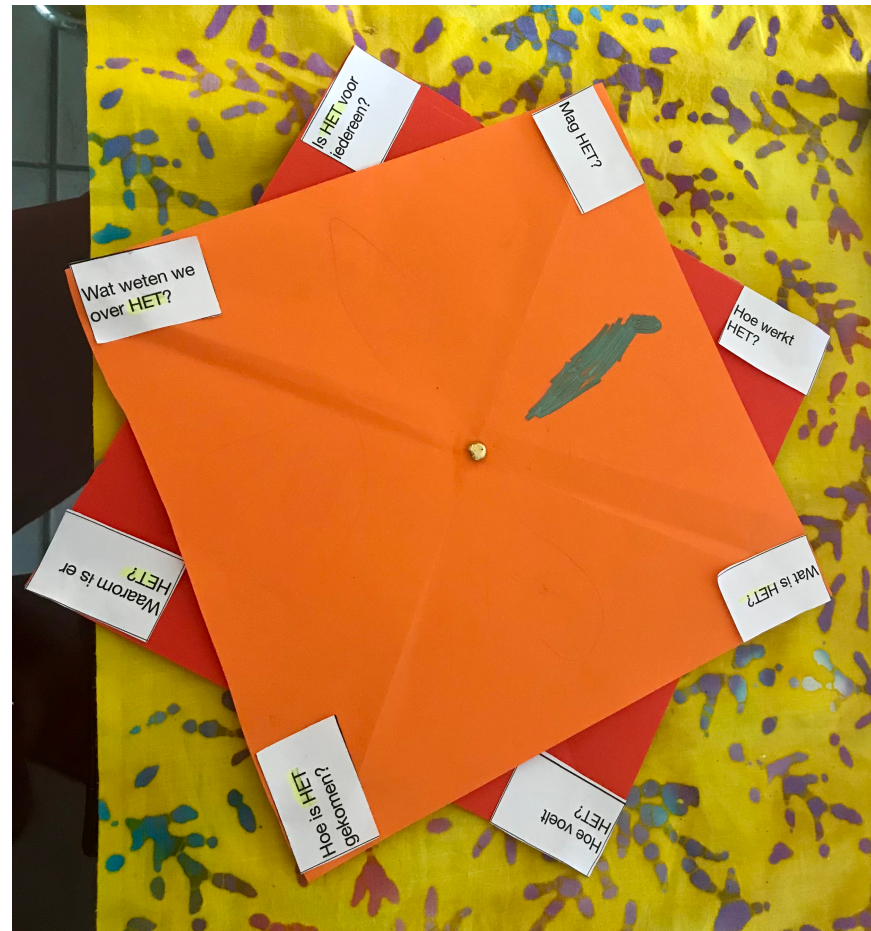
Wat..

Waarom...

Mag/moet?

Hoe?

Opdracht : teken de vragen 8-hoek

4) Ontwerpen van filosofisch onderzoek:

- Gebruik verhalen als veilige context. Daardoor *hoeft* het niet over jou persoonlijk te gaan/ geen psychologie wel associaties en delen van waarnemingen, ervaringen en vergelijkende verbeelding (context is veilig referentiekader) Kleine oefening in vragen stellen aan de hand van een van de verhalen met vragenster)
- Richt je op onderzoek en denken en niet op kennis. Laat Denkgenoten woorden vinden voor; maak pauzes en stel geïnteresseerde vragen.
- Stel eenvoudige vragen; Inventariseer (wat zie jij?, wat voel jij?, wat doe jij?, Verbindt (heb jij dat ook? en laat uitbeelden (hoe doe jij dat?)
- Meer dan interactief lezen; Spel; beleving van dat wat er gezegd en verteld is (duiden, herhalen). Stap uit het boek! (vraag niet terug, zet denken in beweging.

OLK 25024

Een naam voor babymuis

Onderzoek naar :

- De relatie tussen identiteit en naamgeving
- Iets kunnen en iets zijn

Karin Glaubitz, Denklus, 8/2/2025

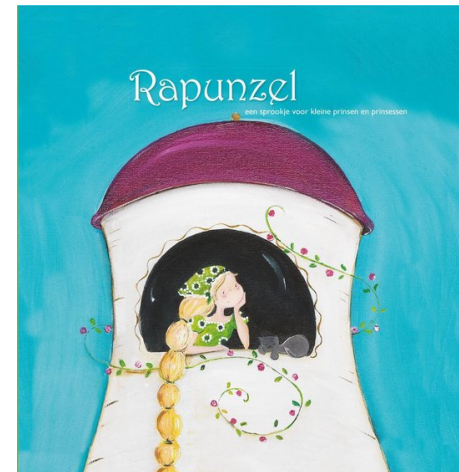
Maranke Rinck & Martijn van der Linden

Ik voel een voet!

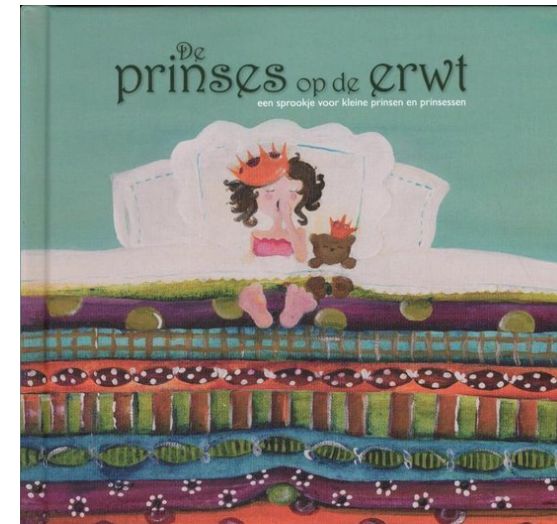
Sprookjes

**Onderzoek naar
verbinding
invloed van het
lichaam
Rechten van het
lichaam**

Sprookjes

- Onderzoek naar noodzakelijke voorwaarden
- gevoel
- kwaliteit & eigenschappen

opdracht 3: Sprookjes

Kies een van de sprookjes uit

Probeer met behulp van de vragenster 8 (open) denkvragen te maken

Doe in groepjes van 2

Als er tijd over is presenteert ieder groepje 1 vraag en legt uit waarom deze vraag denk-stimulerend is.

Welke potentie heeft deze vraag?

Test: roept de vraag een snel antwoord op of niet? (terugblik vragen stellen zonder direct antwoord te geven.

Toetje:
**Spel en creatieve verwerking om denkstof
te oefenen**

menukaart

- Hoe smaakt het eten ?
- Wie heeft het eten gemaakt?
- Wat mag je eten?
- Hoe is het eten gemaakt?
- Is dit eten voor iedereen?
- Wat weet je over dit eten (wat zit erin?)?
- Hoe werkt het eten?
- Waarom is het eten er?

gebeurtenissen op een tijdlijn

Tijd-Lijn-Theater

soorten koekjes; diversiteit

Sorteren

